

До госпожа Бойка Маринска,
председател на Комисията по взаимодействието с
неправителствените организации и жалбите на гражданите
43-то Народно събрание на Република България
kvnojg@parliament.bg, infocenter@parliament.bg, boyka.marinska@parliament.bg
Вр. със засед. на 7 май 2015г., т.2 и 3 от дн. ред

СТАНОВИЩЕ и ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Сдружение за оптимизиране на правосъдието и администрацията - СОПА

Седалище: гр.Варна, ЕИК по БУЛСТАТ: 176143308, office@sopa.bg

чрез Юлиян Чолаков, тел. 0888 491445

Адрес: бул. „Владислав Варненчик“ № 133, бл.40, вх.А, ап.43, Варна 9004

ОТНОСНО

1. Становище във връзка с внесените законопроекти за изменение и допълнение на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление № 554-01-65 от 01.04.2015 г. и № 554-01-72 от 08.04.2015г.
2. Предложение за решение на три от проблемите, свързани с местните референдуми.

Правно основание: Чл.26 ал.2 от Закона за нормативните актове и чл.39 ал.1 от Правилника за организацията и дейността на народното събрание във връзка с чл.14 ал.1 от Вътрешните правила за работата на Комисията по взаимодействието с неправителствените организации и жалбите на гражданите

Уважаема госпожо Маринска,

1. СТАНОВИЩЕ.

1.1 СОПА подкрепяме предложенията на Форум Гражданско участие и участниците в Регионалните и Националния панели, проведени в края на 2014г. и началото на 2015г. по въпроса „Какво трябва да се промени в управлението на страната?“, относно внесените законопроекти за изменение и допълнение на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, които ще се разглеждат на заседанието на Комисията по взаимодействието с неправителствените организации и жалбите на гражданите на 7 май 2015г. в точки 2 и 3 от обявения дневен ред.

1.2. Подкрепяме предлаганото намаляване и фиксиране на изискването на кворум за участие в национални и местни референдуми на ниво около 20%. Обединяването около това ниво е изстрадан и съобразен с практиката опит за разумен компромис между предпазната функция на високия кворум срещу популистки инициативи и модерното разбиране, че изискването за кворум е вредно за пряката демокрация. Ето защо считаме, че изискване за 25% участие вече би имало съществен обезкуражаващ и възпиращ ефект, а предложените в двата законопроекта нива на изискването за кворум от 40% и 50% са прекалено високи.

1.3. Подкрепяме и останалите предложения на тези неправителствени организации с уточнението, че предложеното удължаване на срока за събиране на подписи за местен и национален референдум на 6 месеца е недостатъчно. С оглед практическия ни опит, оптималните срокове според нас са от порядъка на 6-9 месеца за местен референдум и 9-12 месеца за национален, но при условие непременно да има предвидена възможност за приключване на процеса по-рано при събрани достатъчен брой подписи.

1.4. Особено важно е предложеното от неправителствените организации и в единия законопроект (№ 554-01-72 от 08.04.2015г.) облекчаване на изискванията за предоставяне на лични данни при участие в подписки за граждански инициативи и референдуми.

2. ПРЕДЛОЖЕНИЕ.

Предлагаме решение на три от проблемите, свързани с местните референдуми, които са останали в периферното внимание на вносителите на двата законопроекта. Те или не са коментирани, или са засегнати, но недостатъчно в тях. Най-голямо внимание сме обърнали на проблема с изискването на прекомерен обем лични данни.

2.1. Описание на проблемите и причините, които налагат решаването им.

2.1.1. Дискриминационно ограничение за гражданите на държави членки на Европейския съюз, които не са български граждани, да гласуват на местен референдум. От една страна Изборният кодекс им позволява при определени условия да избират и бъдат избирани за общински съветници, но от друга именно заради липсата на българско гражданство Законът за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление им забранява да гласуват на местен референдум. Куриозно е, че дори да са избрани за общински съветници в същата община, те пак няма да имат право да гласуват на местен референдум.

2.1.2. Различни изисквания към правото да се подкрепя подписка за местен референдум и към правото да се гласува на самия референдум. За подкрепа на подписка не се изисква, а за гласуване се изисква 6 месечна уседналост. По този начин гражданите с право да подкрепят подписката се оказват значително повече от тези с право да гласуват на референдума. Нелогично е обаче да се подкрепя подписка за референдум, в който не може да се гласува. Освен това необосновано се увеличава и необходимият брой подписи, тъй като той се изчислява като процент от броя на всички граждани с право да подкрепят подписката, а не като процент от броя на гражданите с право да гласуват на референдума, който е значително по-малък.

2.1.3. Изискват се прекомерно много лични данни. Много хора се притесняват да предоставят своя ЕГН и нарочно го изписват грешно или вместо него записват рождена дата, или дори телефонен номер в бланката. По същата причина други не записват пълния си адрес или го записват неточен. Хората се страхуват от отмъщение и пазят личните си данни. Все пак на много от тях силното им желание да подкрепят подписката в един момент надделява и по тази причина се получават множество некоректни записи.

Например сагата с подписката за местен референдум за Морската градина и крайбрежната зона на град Варна продължава вече трета година именно по тази причина. Може да се каже, че събраните във Варна 33084 подписа са на герои, надмогнали както страховете си от възможността да бъдат посетени директно на посочения в бланката адрес, така и риска за друг вид злоупотреба с личните им данни. Ако Комисията прояви интерес, можем да представим допълнително данни за основанието за тези страхове.

В приложения протокол на ГД „ГРАО“ за проверката на тази подписка е установено, че от проверените 32367 записа 17513 от тях, тоест повече от половината, са некоректни. Приключилата наскоро прокурорска проверка обаче показва, че некоректните записи не са резултат от фалшификации и злоупотреби на инициативния комитет с личните данни на гражданите. От протокола на ГД „ГРАО“ се вижда, че от установените 17513 некоректни записи 16477 от тях, тоест

94% от некоректните записи се дължат на страх и съзнателен отпор на гражданите срещу необоснованото изискване за предоставяне на лични данни в обем, далеч надхвърлящ необходимото предвид целите, за които се събират.

В този смисъл е налице противоречие както с разпоредбите на чл.2 ал.2 т.3 от Закона за защита на личните данни, на чл.4 параграф 1 буква „в“ от РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 45/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 18.12.2000г. относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни, на чл.6 параграф 1 буква „в“ от ДИРЕКТИВА 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24.10.1995г. и т.н., така и с общата цел за гарантиране неприкосновеността на личността и личния живот чрез осигуряване защита на физическите лица срещу неправомерно обработване на свързаните с тях лични данни в процеса на свободното движение на данните.

Аргументи и примери за това, че изискваните лични данни надхвърлят по своя обем необходимото предвид целите, за които се събират.

- Очевидно е, че проблем с количеството на събираните лични данни има. Затова в правилна посока е предложението в законопроект № 554-01-72 от 08.04.2015г. постоянният адрес да не се изписва изцяло в бланката, а само населеното място и улицата или район, квартал и блок за градовете с районно деление.

- Целта на подписките за местни референдуми е да се докаже определеният в закона минимум количествена и качествена подкрепа на инициативата чрез броя на подписите и условията, на които трябва да отговарят подписаните се лица. За тази цел е необходимо в бланките да се съберат данни за определен брой лица с изборителни права и постоянен адрес в съответната община, район или кметство, подкрепящи съответната инициатива.

- Целта на проверката на ГД „ГРАО“ е за всеки отделен запис в бланките да се идентифицира подкрепящото инициативата лице и да се преброи, ако според базата данни то отговаря на необходимите условия - да има изборителни права и постоянен адрес в съответната община, район или кметство.

- Ето защо **събирането на лични данни не е цел, а средство за постигането на целта**, която е да се докаже определеният в закона минимум количествена и качествена подкрепа на инициативата за местен референдум. Това означава, че ако част от личните данни в записа липсват или са неточни, но останалите са достатъчни за еднозначното идентифициране на лицето и то отговаря на необходимите условия, неговата подкрепа на подписката трябва да се зачете. Например, при наличието на три имена и уникален ЕГН не е нужен адрес за идентифициране на лицето, а в някои случаи и ЕГН не е нужен.

Онагледяване с практически примери на причините, налагащи промяната:

- От установените в приложения протокол на ГД „ГРАО“ общо 17513 некоректни записи 4165 са приети за некоректни поради установен непълен или сгрешен постоянен адрес на територията на община Варна. Тоест, именно заради страха на хората да си изпишат точния адрес. Но щом е установено, че макар и непълен или сгрешен, техният постоянен адрес е в община Варна и те имат право да подкрепят подписката, и са с установена самоличност чрез изписания вярно уникален ЕГН, защо тяхната подкрепа се приема за некоректна само заради недостатъци в изписания адрес?

- В същия протокол други 5518 записи са приети за некоректни заради притеснението на хората да изпишат точен ЕГН. Но щом е установено, че е изписан вярно пълен постоянен адрес в община Варна и те имат право да подкрепят подписката, и са с еднозначно идентифицирана самоличност чрез изписаните вярно три имена и пълен адрес, защо подкрепата им се приема за некоректна само заради неточно изписания ЕГН?

- Подобни са недостатъците на 94% от установените в този протокол некоректни записи, а именно неточно записани част от личните данни. Само за 6% от некоректните записи са посочени други причини за некоректност - повторения и липса на изборителни права, включително поради липса на българско гражданство. За съжаление, в протокола не се прави разлика между непопълнен адрес и адрес извън община Варна. Не става ясно и защо след идентифицирането на лицето по три имена и ЕГН не е отчетено дали непопълненият постоянен адрес на лицето е на територията на община Варна.

- Подобни са резултатите от всички проверки на ГД „ГРАО“ в страната, за които в протоколите е установен голям процент некоректни записи, включително при подписките в подкрепа на кандидатите за участие в избори, необходими за регистрацията им съгласно изискванията на Изборния кодекс. Примерите тук са за местния референдум във Варна, но разсъжденията са валидни за всички видове подписки

2.2. Описание на предлаганото решение на посочените проблеми.

По изложените съображения предлагаме на вносителите на двата законопроекта, на председателите и на всички членове на водещата и участващата комисии, да съдействат за промяна в проекта на ЗИД на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, по следния начин:

Предложение по чл.4:

Чл.4, ал.2 се изменя и придобива следния вид:

„Право да гласуват на местен референдум и на общо събрание на населението на територията на съответните община, район, кметство, населено място, квартал имат гражданите, за които към датата на референдума са изпълнени условията в чл.396 ал.1 и 2 от Изборния кодекс.“

Предложение по чл.28:

В чл.28, ал.6 се добавя второ изречение:

„Записът се счита за коректен, когато съдържа достатъчно данни за идентифициране на лицето, подпис и към датата на вписването на предложението в регистъра са изпълнени условията в чл.396 ал.1 и 2 от Изборния кодекс.“

Приложение: Протокол от 04.07.2014г. от ГД „ГРАО“ за проверката на подписката за местен референдум за Морската градина и крайбрежната зона на град Варна.

Забележка:

Приложеният протокол го има и на адрес
<http://www.sopa.bg/request.php?2248>

Имаме готовност да предоставяме допълнителна информация, както и да участваме в предстоящите обсъждания. Надяваме се на успешно бъдещо сътрудничество.

Гр. Варна, 05.05.2015г.

С уважение:

Юлиян Чолаков